

Högre skörder i ekologiska växtföljder

Eko kurs, Linköping, 27 februar 2013

Margrethe Askegaard
Specialkonsulent, Ph.D.
mga@vfl.dk

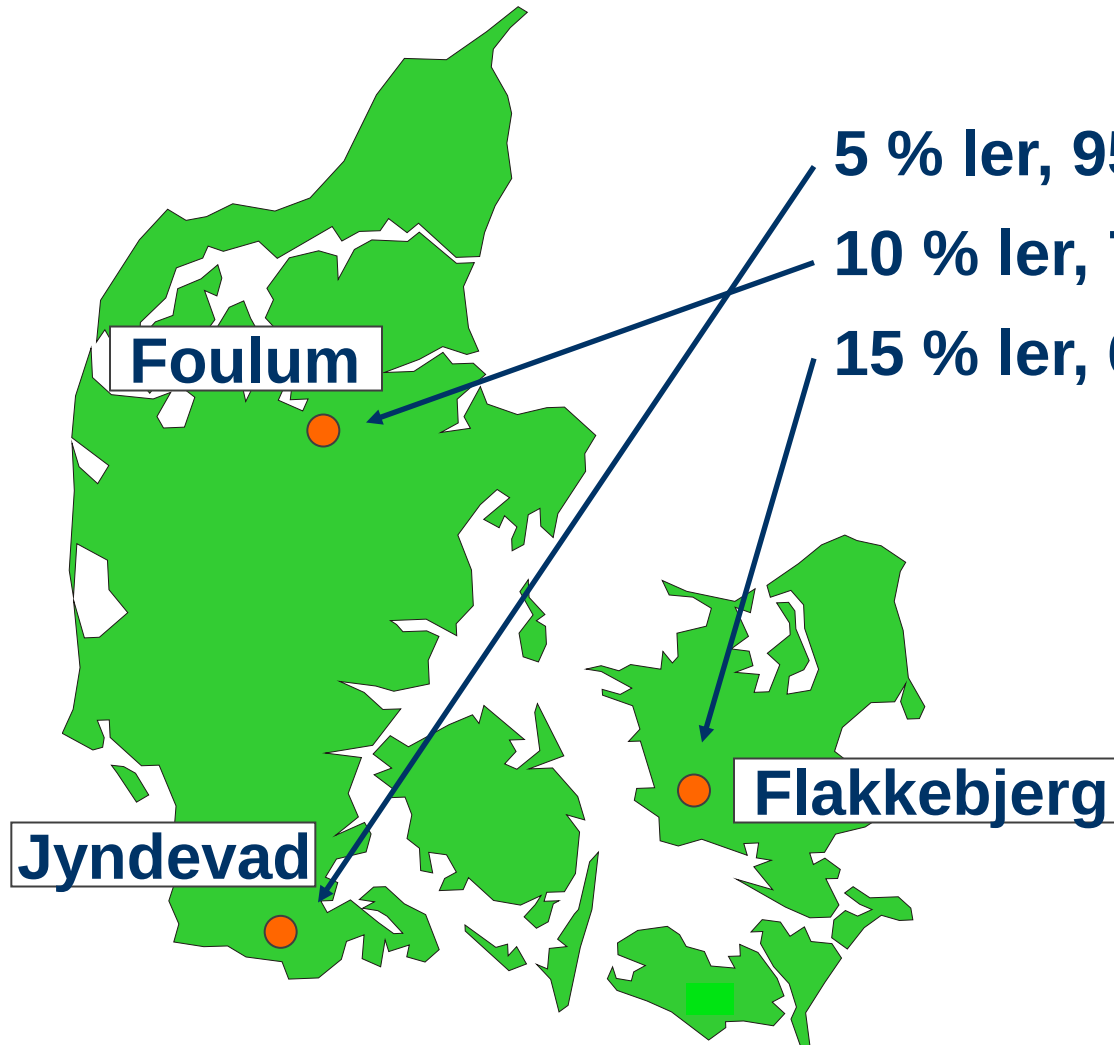
Institut for Agroøkologi
Aarhus Universitet

Videncentret for Landbrug

Det långliggende ekologiske væxtføljsforsøk

Væxtføljer		O2	O4	C4
Rotationer	Mark			
1. rotation 1997-2000	1	Korn:insådd	Havre ^{cc}	
	2	Kløvergräs	Höstvete ^{cc}	
	3	Höstevete ^{cc}	Höstvete ^{cc}	
	4	Ärt/korn ^{cc}	Ärt/korn ^{cc}	
2. rotation 2001-2004	1	Korn:insådd	Höstsäd ^{cc}	
	2	Kløvergräs	Havre ^{cc}	
	3	Höstsäd ^{cc}	Vårkorn ^{cc}	
	4	Lupin ^{cc}	Lupin	
Lokaliteter		JY, FO, FL	FO, FL	
3. rotation 2005-2009	1	Korn:insådd	Vårkorn ^{cc}	Vårkorn ^{cc}
	2	Kløvergräs	Åkerböna ^{cc}	Åkerböna ^{cc}
	3	Potatis	Potatis	Potatis
	4	Höstvete ^{cc}	Höstvete ^{cc}	Höstvete ^{cc}
Lokaliteter		JY, FO, FL	JY, FO, FL	JY, FO, FL

Sædskifter		O2	O4	C4
Rotationer	Mark			
4. rotation	1	Korn:insådd	Vårkorn ^{cc}	Vårkorn ^{cc}
2010-	2	Lusern	Hampa	Hampa
	3	Lusern	Trindsäd ^{cc}	Trindsäd ^{cc}
	4	Vårvete ^{cc}	Vårvete ^{cc}	Vårvete ^{cc}
	5	Potatis	Potatis	Potatis
Lokaliteter		FO	FO	FO

Försöksbehandlingar

1997-2004

1. Växtföljder (ekologisk +/-gröngödsling)
2. Fånggrödor (+/-)
3. Gödsling (+/-)

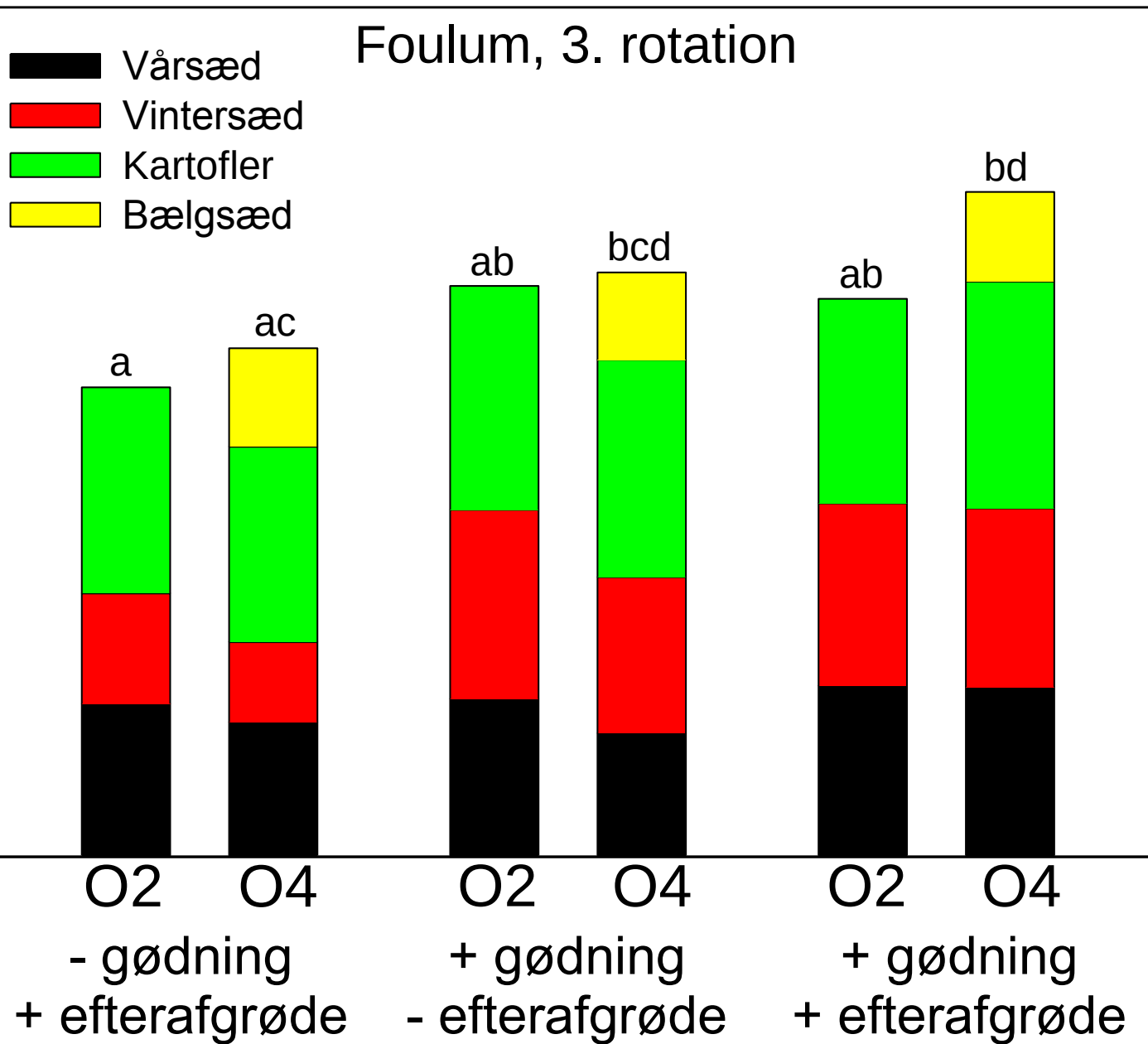
2005-

1. Växtföljder (ekologisk +/- gröngödsling, konventionell)
2. Fånggrödor (+/-)
3. Gödsling (+/-)

Avkastning

Totaludbytte 2006-2008 (ton tørstof/ha)

Effekter av behandlingar på meravkastningar (12 års försök)

	Jynde vad JB1	Foulum JB4	Flakkebjerg JB6
Höstsäd (första året)	Kg torrsustans/ha (eller kg NH ₄ -N)		
Husdjursgödsel	18 ***	26 ***	16 ***
Klövergräsförfrukt	630 ***	673 ***	828 ***
Klövergräs i växtföljden	85 ns	664 ***	781 ***
Fånggröda i växtföljden	37 ns	-108 ns	153 ns
Vårkorn			
Husdjursgödsel	32 ***	20 ***	20 ***
Klövergräs i växtföljden	192 ns	303 ***	309 ***
Fånggröda	580 ***	592 ***	429 ***
Havre			
Husdjursgödsel	29 ***	21 ***	20 ***
Fånggröda		770 ***	630 ***

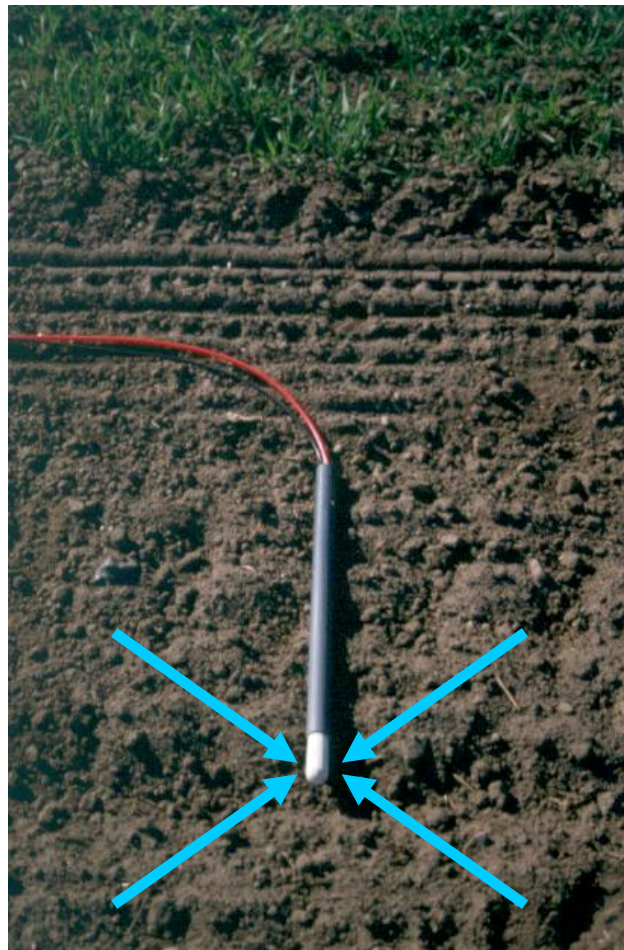
Kilde: Olesen, Askegaard og Kristensen. Plantekongres 2011

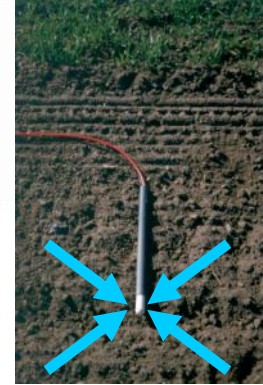

Konklusioner

- N-tillførsel är den viktigsta faktorn för att uppnå högre avkastningar i ekologisk växtodling.
- Klövergräs ger både kortsiktig och långsiktig effekt på avkastningen i spannmålsgrödor. Kan kompensera för grödor för avsalu.
- Klövergräs innan höstsäd har samma effekt som gödsling med 50 kg ammonium-N/ha
- Fånggrödor ökar primärt avkastningen i den efterföljande spannmålsgröda
- Avkastningen kan ökas genom större gödselgivor, exempelvis genom användning av klövergräs och fånggrödor till biogas.

N-urlakning

Konklusioner 1

Behandlingarnes effekt på N-urlakningen:

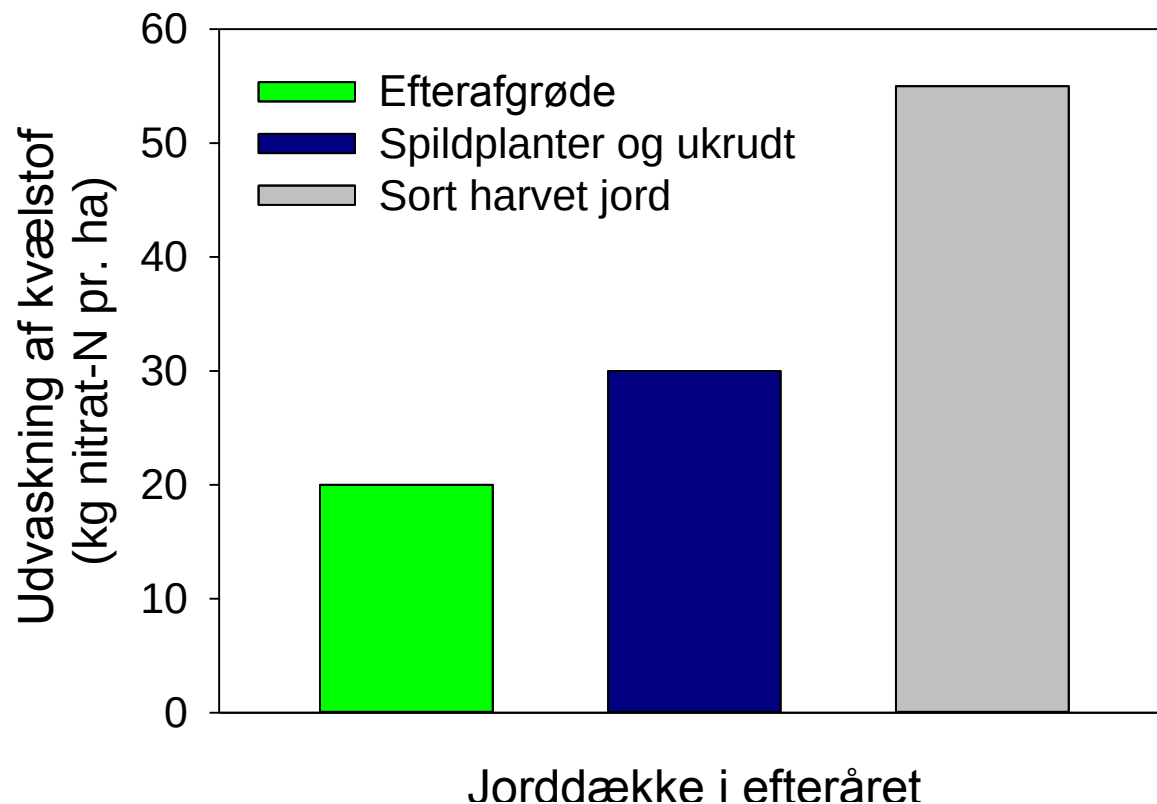
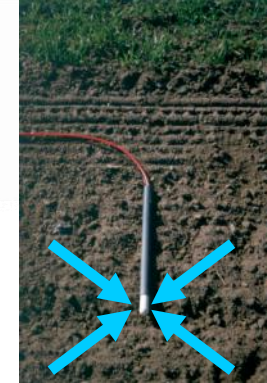
Lokalitet: Jynde vad > Foulum > Flakkebjerg

Fånggröda: Utan > med

Husdjursgödsel: Ingen effekt

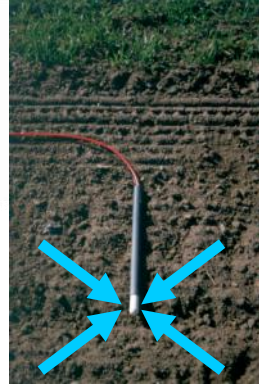
Växtföljd: Ingen effekt

Det blir kväveförluster om jorden är ubevuxen på hösten

Askegaard, Olesen, Kristensen. 2011. Nitrate leaching from organic arable crop rotations is mostly determined by autumn field management. *Agriculture, Ecosystems and Environment* 142, 149–160

Konklusioner 2

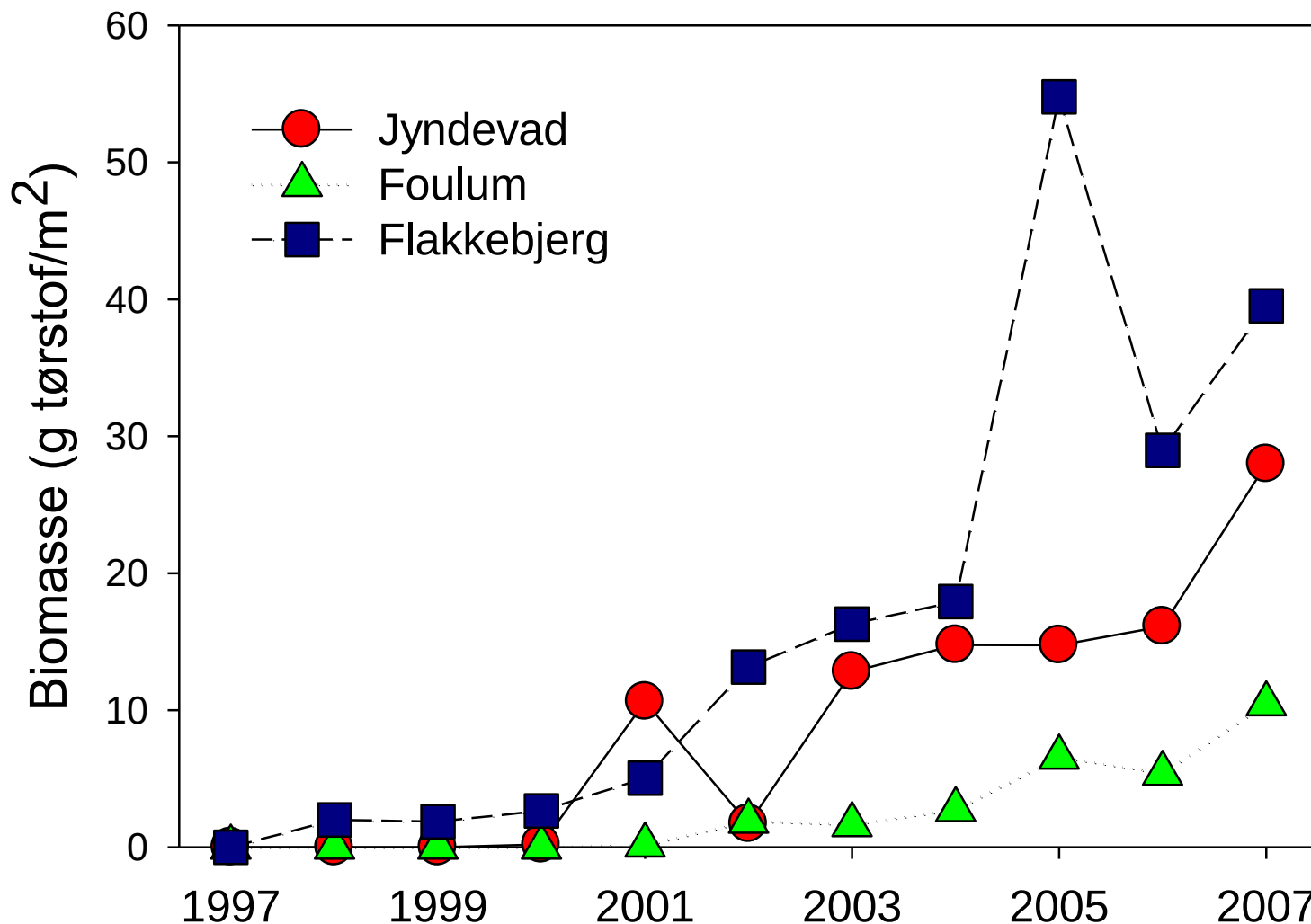
- N-urlakning är i hög grad en effekt av jordbearbetning och växt-”täcke” på hösten.
- Fånggrödor ökade jordens fruktbarhet/bördighet: urlakningen ökade med ca 5 kg N/ha i de år, där det var sådd höstsäd.
- Urlakningen ökade med antalet kultiveringar/harvningar på hösten.

Ogräs

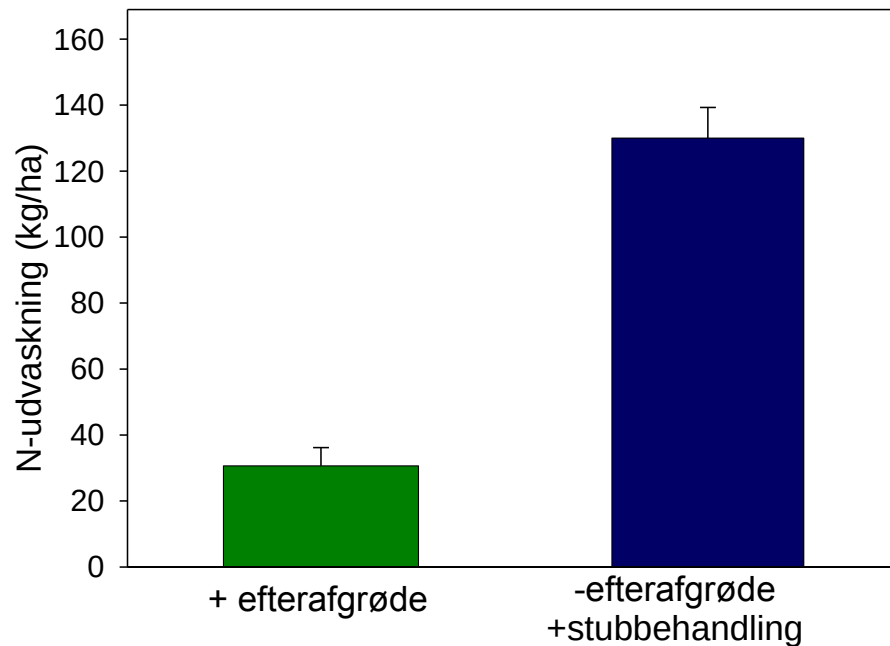
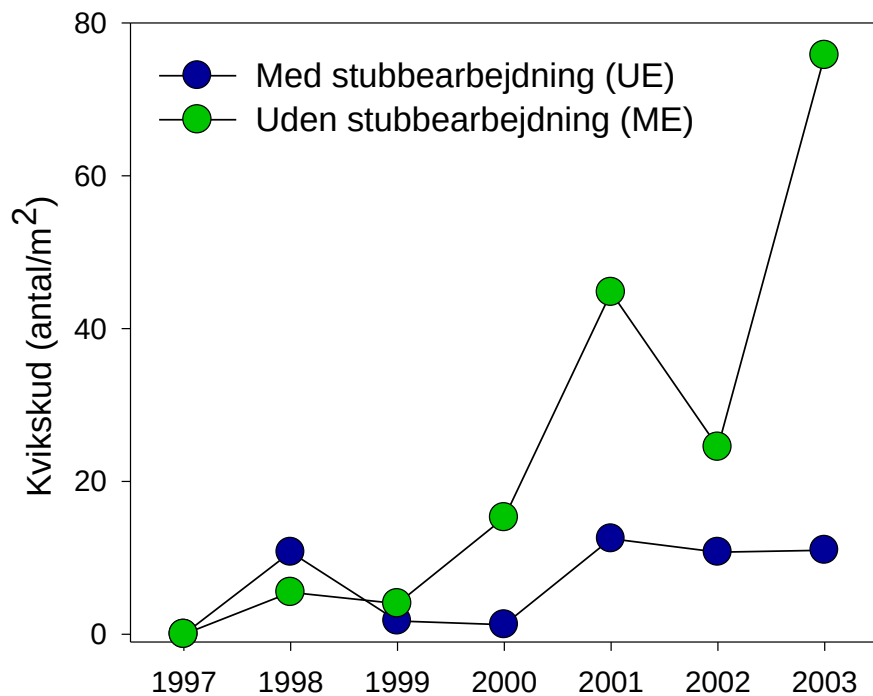

Utveckling av rotogräs

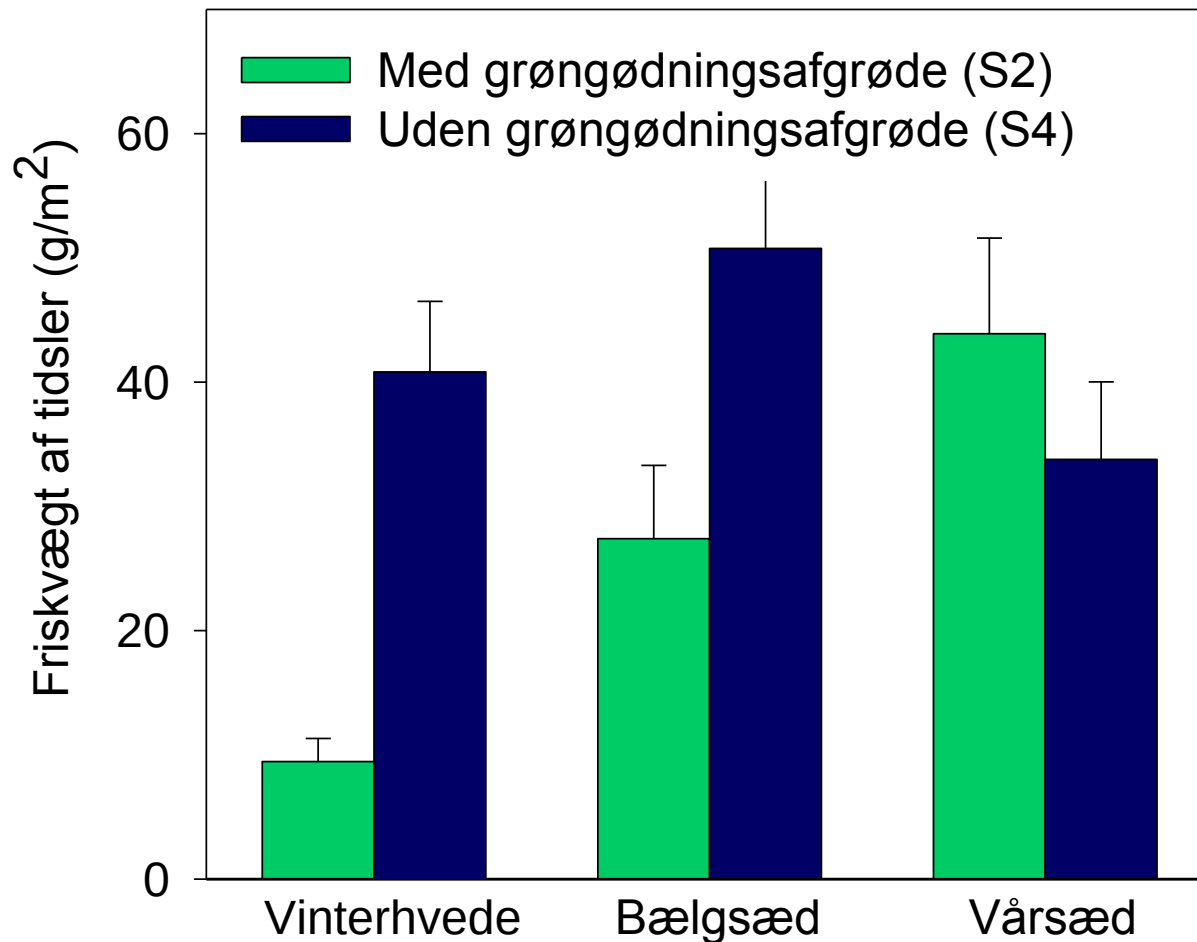
Stubbearbetning minskar kvickrotsskott och ökar N-urlakningen (gns. af alle behandlinger i vårkorn på Jyndeved)

Växtföljd med grüngödslingsgröda är bäst mot tistel

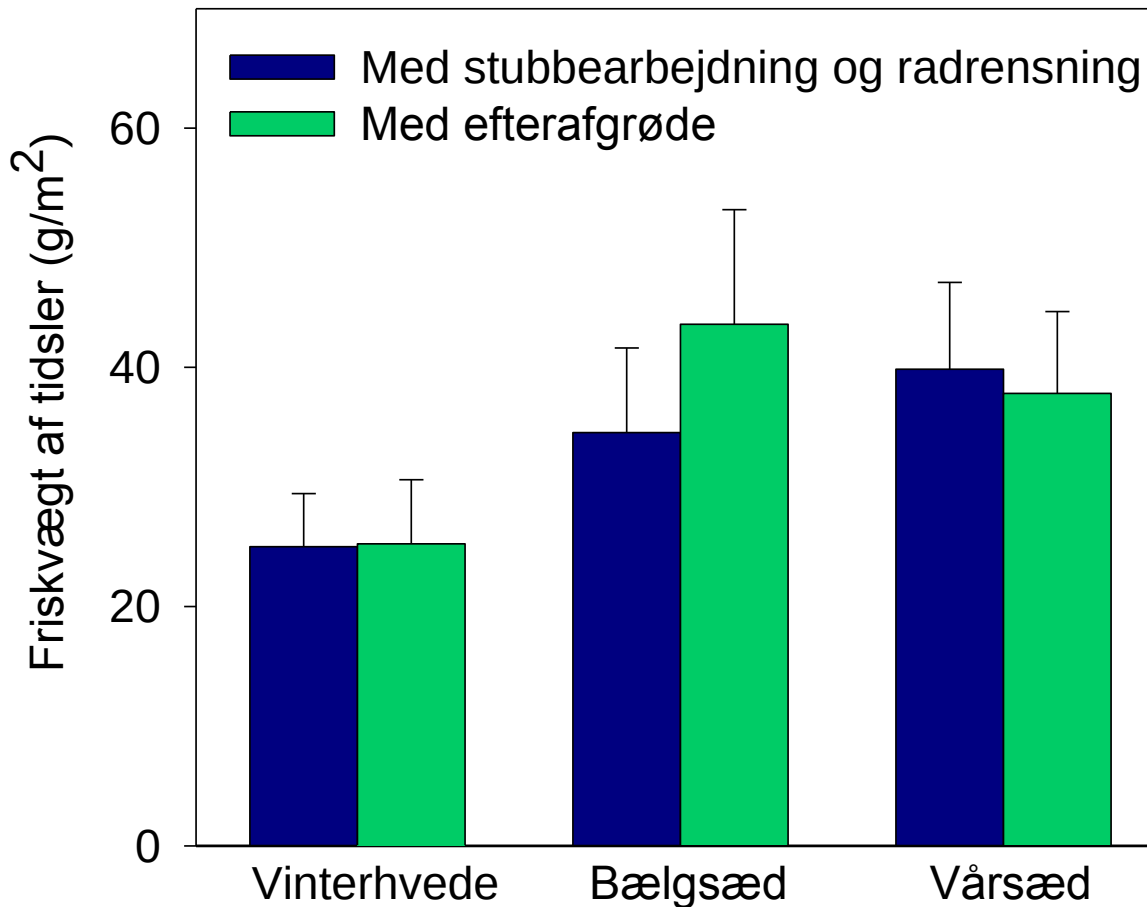
(gns. af alla behandlingar på Flakkebjerg)

Fåנגgrödor lika så effektiv mot tistler som stubbearbetning och radhackning

(gns. af alle behandlinger på Flakkebjerg)

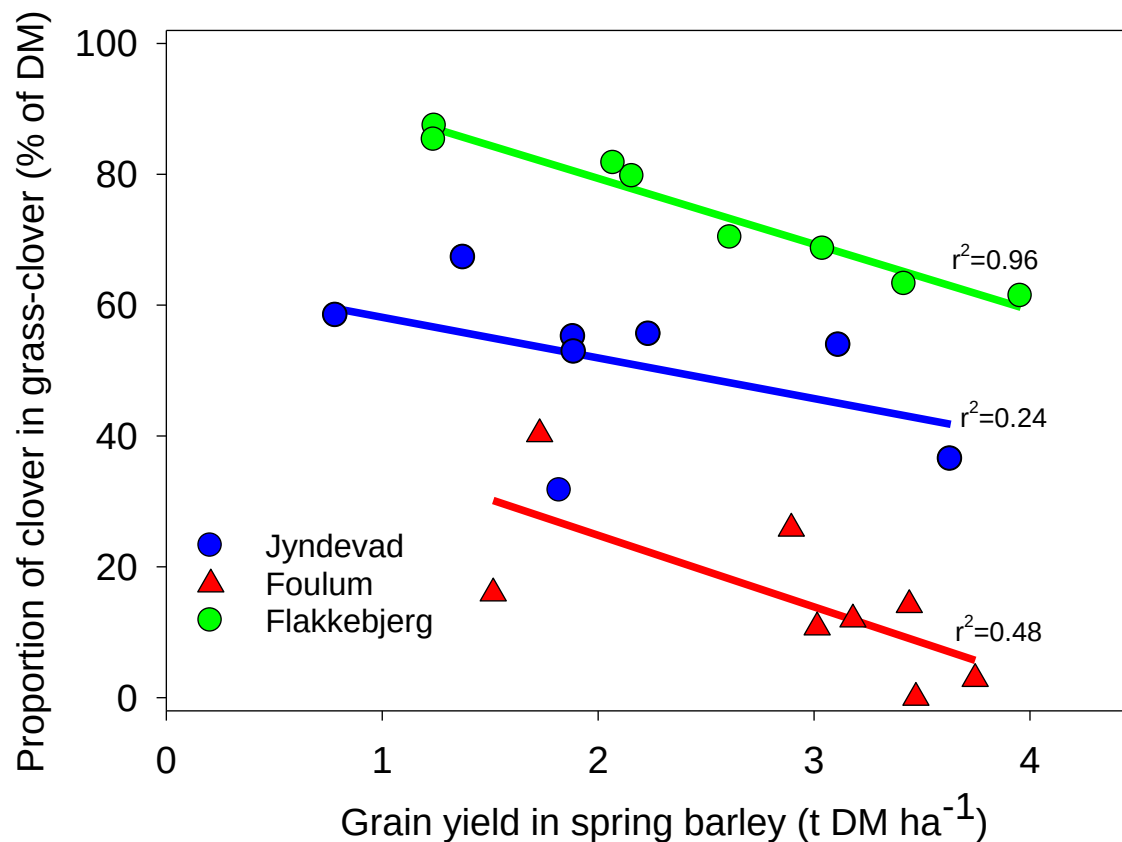

Dynamik i væxtføljen

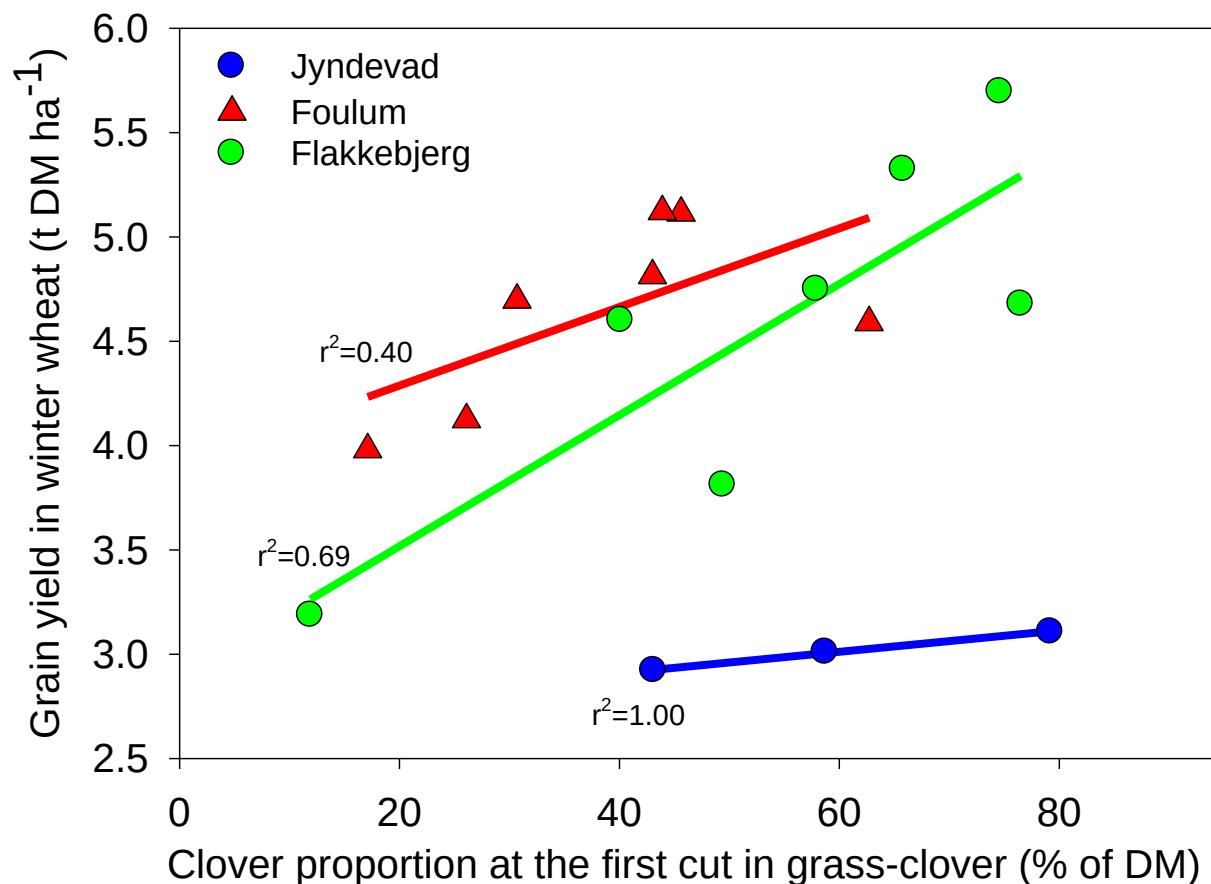

Andel kløver i kløvergræset beror på avkastningen i vårkorn

Avkastningen i høstveten beror på andelen kløver i kløvergräset

Högre skörder i ekologiska växtföljder:

- Kväve den mest begränsande faktorn för avkastningen.
- Gröngödsling och fånggrödor bidrar med kväve och jordfruktbarhet/bördighet
- Robusta växtföljder och grödor samt ett långsiktigt perspektiv är en förutsättning för stabila avkastningar
- Där är behov för 1) fleråriga grödor, 2) grödor med hög konkurrensförmåga mot ogräs och 3) grödor/sorter med god sjukdomsresistens.
- Optimal management är mycket viktig (duktighet, rettidighet/känsla för rätt tid för rätt åtgärd).
- Glöm inte övriga näringsämnen!

Läs publikationarne från de långliggande ekologiska växtföljdsförsök

Använd denna länk:

www.orgprints.org/id/saved_search/1491

Där kommer en mängd med artikler – även några artikler som inte är en del av växtföljdsförsöket.